

Delors, Jacques (1925-)

Francia közgazdász, szocialista politikus, Európai Parlament-i képviselő (1979–1981), gazdasági és pénzügyminiszter (1981–1984), az Európai Bizottság elnöke (1985–1994).

1925. július 20-án született Párizsban. Apja megsebesült az első világháborúban, megtanulta tőle a háború értelmetlenségét és a németek gyűlöletét. Az utóbbi érzéstől megszabadult, eljutott az őszinte németbarátságig. Anyja katolikus hitben nevelte, Delors egész életét végigkísérte a keresztény szellemiség és a katolikus egyházhoz tartozás. A család háborús viszontagságai miatt öt különböző középiskolába járt, végül kitűnően érettségizett. Sokirányú tehetsége miatt nehezen döntött további tanulmányairól. Apja azonban ragaszkodott ahhoz, hogy a Banque de France-nál helyezkedjen el (1945-től 1962-ig a központi bank tisztviselője volt, egyre magasabb pozíciókban.) A család szerény anyagi helyzete miatt munka mellett tanult, hároméves pénzügyi főiskolát végzett (1950). Egész életében bánta, hogy nem járhatott nap-pali egyetemre, úgy érezte, hogy nem tudott igazán elmélyedni a tanulmányai-ban.

1950-ben belépett a legnagyobb keresztény szakszervezetbe (CFTC). Gondolkodására nagy hatással volt Emmanuel Mounier katolikus filozófus, a baloldali keresztény perszonalizmus teoretikusa. Egész életében vallotta, hogy az egyén, az egyéniség kitejesedésének igazi közege a közösség.

1962-től köztisztviselő, a francia „tervhi-vatalban” (Commissariat général au Plan) dolgozik. 1969 júniusától 1972 júliusáig Jacques Chaban-Delmas miniszterelnök tanácsadója, szociális és kulturális ügyekben. Simon Nora-val együtt a Nouvelle Société reformista politikai terv inspirátora, amelyet azonban a miniszterelnöknek Georges Pompidou köztársasági elnök ellenezése miatt nem sikerült realizálnia.

Az 1970-es években Delors tagja lett a Banque de France igazgató tanácsának (1973–1979), tanított a Párizs IX. Egyetemen (1973–1979), igazgatója a munkaügyi és társadalomtudományi kutatóközpontnak (1975–1979).

Delors 1974-ben belépett a Szocialista Pártba (PS). Részt vett François Mitterrand köztársasági elnöki programjának kidolgozásában. (Mitterrand-nak nem sikerült győzni a választáson.)

1979 júniusában Delors-t megválasztották képviselőnek az Európai Parlamentbe, a parlament gazdasági és pénzügyi bizottságának elnöke. 1981 májusában azonban lemondott a mandátumáról, ugyanis Mitterrand köztársasági elnökké választása után Pierre Mauroy meghívta kormányába pénzügyminiszternek. Tár-cáját megtartotta Mauroy második és harmadik kormányában is, 1984. július végéig. Feladata volt a szocialista-kommunista „közös kormányprogram” megvalósítása. 1983-tól nem rejtette véka alá, hogy a szigorú költségvetési követelmények szem előtt tartása miatt nem egyezik álláspontja a köztársasági elnökével és több minisztertársával.

1985-ben Franciaország Delors-t és Claude Cheysson külügyminisztert jelölte az Európai Bizottságba biztosnak, illetve egyiküket a bizottság elnökének.

1985. januártól 1994. december végéig Delors az Európai Bizottság elnöke (vagyis két cikluson át). A bizottság elnökeként gyors ütemet diktált mind beosztottjainak, mind a közösségnek. Maga mögött érezte a két legfontosabb európai vezető, Mitterrand és Kohl támogatását; szerencséje is volt, az EK gazdasága nekilendült, továbbá a tagországok többségében készség mutatkozott az integráció mélyítésére; szerencséje is volt Delors-nak, abban a tekintetben is, hogy akkor ért véget a hidegháború, történelmi fordulóponthoz érkezett Európa és a világ. Delors nevéhez fűződik az egységes belső piaccal kapcsolatos fehér könyv kidolgozása (1985), majd a belső piac megteremtése (1993), az új alapszerződés, az *Egységes európai okmány* (1986), a közösségi agrárpolitika (CAP) reformja, a schengeni egyezmények keresztülvitele, a maastrichti szerződés kidolgozása és hatályba léptetése (1993), továbbá a közösségi költségvetéssel kapcsolatos reformok, az ún. Delors-I. és a Delors II-csomag kidolgozása és érvényesítése. Elévülhetetlenek Delors érdemei a gazdasági és monetáris unió (EMU) megtervezésében és megvalósításának elindításában. Keményen küzdött Delors – nem teljes sikerrel – a közösségi szociális politika kialakításáért.

1994 és 1998 között az UNESCO-ban a 21. század nevelési és oktatási kérdésekkel foglalkozó bizottságnak az elnöke.

1995-ben a Szocialista Párt felkérte, hogy legyen a baloldal elnökjelöltje az 1995-ös köztársasági elnökválasztáson, Delors azonban hosszú gondolkodás után nem vállalta a jelöltséget, amely így Lionel Jospin-re maradt, aki a választásokon alul maradt Jacques Chirac-kal szemben.

1996 és 2000 között Delors elnöke Brugesben a Collège D'Europe igazgató tanácsának. 1996 óta alapító tagja és tevékeny irányítója a Notre Europe think tank-nek (2000-ig), tiszteletbeli vezetőségi tagja a Francia Aspen Intézetnek és tagja a Római Klubnak. Delors ma is rendszeres résztvevője az Európai Unió problémáival foglalkozó nemzetközi konferenciáknak. Több könyvet írt, közöttük a franciául 2004-ben megjelent emlékiratait.

(Horváth Jenő)

Források

- Jacques Delors: *Mémoires*. Párizs, 2004, Plon.